

Rada
Európskej únie

V Bruseli 28. septembra 2023
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2023/0337(NLE)

13532/23
ADD 5

ACP 87
WTO 143
COAFR 323
RELEX 1100

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	28. septembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 559 final - ANNEX 5
Predmet:	PRÍLOHA k návrhu rozhodnutia Rady o podpise Dohody o hospodárskom partnerstve medzi Kenskou republikou, členom Východoafrického spoločenstva, na jednej strane a Európskou úniou na strane druhej v mene Európskej únie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 559 final - ANNEX 5.

Príloha: COM(2023) 559 final - ANNEX 5

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 28. 9. 2023
COM(2023) 559 final

ANNEX 5

PRÍLOHA

k

návrhu rozhodnutia Rady

**o podpise Dohody o hospodárskom partnerstve medzi Kenskou republikou, členom
Východoafrického spoločenstva, na jednej strane a Európskou úniou na strane druhej v
mene Európskej únie**

OBCHOD A UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

ČLÁNOK 1

Kontext a ciele

1. Zmluvné strany pripomínajú Agendu 21 a Deklaráciu z Ria o životnom prostredí a rozvoji prijatú na Konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji, ktorá sa konala v Riu de Janeiro 3. až 14. júna 1992, Johannesburgský plán vykonávania prijatý na Svetovom samite o udržateľnom rozvoji z roku 2002, Deklaráciu Medzinárodnej organizácie práce o sociálnej spravodlivosti pre spravodlivú globalizáciu, ktorú prijala Medzinárodná konferencia práce na svojom 97. zasadnutí, ktoré sa konalo 10. júna 2008 v Ženeve (Deklarácia MOP o sociálnej spravodlivosti pre spravodlivú globalizáciu), výsledný dokument konferencie OSN o udržateľnom rozvoji z roku 2012 s názvom „Budúcnosť, ktorú chceme“, ktorý bol schválený v rezolúcii Valného zhromaždenia OSN č. 66/288 prijatej 27. júla 2012, rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 70/1 prijatú 25. septembra 2015, ktorá obsahuje výsledný dokument s názvom Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj a jej 17 cieľov udržateľného rozvoja (Agenda 2030) a deklaráciu MOP o budúcnosti práce prijatú pri príležitosti stého výročia jej vzniku na 108. zasadnutí Medzinárodnej konferencie práce, ktoré sa konalo 21. júna 2019 v Ženeve.
2. Zmluvné strany uznávajú, že udržateľný rozvoj zahŕňa hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a ochranu životného prostredia, pričom všetky tri oblasti sú vzájomne závislé a vzájomne sa posilňujú, a potvrdzujú svoj záväzok podporovať rozvoj medzinárodného obchodu a investícií spôsobom, ktorý prispieva k cieľu udržateľného rozvoja.

3. Zmluvné strany uznávajú naliehavú potrebu riešiť zmenu klímy, ako sa uvádza v osobitnej správe Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC) s názvom Globálne oteplenie o 1,5 C, ako príspevok k hospodárskym, sociálnym a environmentálnym cieľom udržateľného rozvoja.
4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je cieľom tejto prílohy posilniť začlenenie udržateľného rozvoja, a najmä jeho pracovného ¹a environmentálneho rozmeru, do obchodných a investičných vzťahov zmluvných strán, a to aj prostredníctvom posilnenia dialógu a spolupráce.

ČLÁNOK 2

Právo na reguláciu a úrovne ochrany

1. Zmluvné strany uznávajú, že každá zmluvná strana má právo určovať svoje politiky a priority v oblasti udržateľného rozvoja, stanovovať úrovne vnútroštátnej ochrany životného prostredia a ochrany práce, ktoré považuje za vhodné, a prijímať alebo upravovať svoje príslušné právne predpisy a politiky. Takéto úrovne ochrany, právne predpisy a politiky musia byť v súlade so záväzkami, ktoré jednotlivé zmluvné strany prijali v súvislosti s dodržiavaním medzinárodne uznávaných noriem a dohôd uvedených v tejto prílohe.
2. Každá zmluvná strana sa usiluje zabezpečiť, aby jej príslušné právne predpisy a politiky stanovovali a podporovali vysokú úroveň ochrany životného prostredia a práce, a snaží sa tieto úrovne, právne predpisy a politiky zlepšovať.

¹ Na účely tejto prílohy sa pojmom „pracovný“ označujú strategické ciele MOP podľa programu dôstojnej práce, ktoré sú uvedené v Deklarácii MOP o sociálnej spravodlivosti pre spravodlivú globalizáciu.

3. Zmluvná strana nesmie oslabovať ani znižovať úroveň ochrany poskytovanú jej environmentálnym alebo pracovným právom, s úmyslom podporiť obchod alebo investície.
4. Zmluvná strana nesmie upustiť alebo sa inak odchýliť od svojho environmentálneho alebo pracovného práva, resp. ponúkať takéto upustenie alebo odchýlenie, s úmyslom podporiť obchod alebo investície.
5. Zmluvná strana nesmie upustiť od účinného presadzovania svojho environmentálneho alebo pracovného práva, či už prostredníctvom sústavného alebo opakovaného konania, resp. nekonania, s úmyslom podporiť obchod alebo investície.
6. Zmluvné strany vzájomne uznávajú svoje rozvojové politiky a priority súvisiace s ich obchodnými a investičnými ambíciami v súlade s ustanoveniami o osobitnom a diferencovanom zaobchádzaní podľa Dohody o založení WTO a v súlade so záväzkami, ktoré jednotlivé zmluvné strany prijali v súvislosti s dodržiavaním medzinárodne uznávaných noriem a dohôd podľa tejto prílohy.

ČLÁNOK 3

Mnohostranné pracovné normy a dohody

1. Zmluvné strany potvrdzujú svoj záväzok podporovať rozvoj medzinárodného obchodu spôsobom, ktorý prispieva k zabezpečeniu dôstojnej práce pre všetkých, ako sa stanovuje v Deklarácii MOP o sociálnej spravodlivosti pre spravodlivú globalizáciu.

2. V súlade s ústavou MOP, ktorá bola prijatá ako časť XIII Versaillskej zmluvy podpísanej 28. júna 1919, a Deklaráciou MOP o základných zásadách a právach pri práci a jej nadväzujúcimi opatreniami, ktoré boli prijaté Medzinárodnou konferenciou práce na jej 86. zasadnutí 18. júna 1998 v Ženeve (Deklarácia MOP o základných zásadách a právach pri práci) a zmenené na jej 110. zasadnutí v roku 2022, každá zmluvná strana dodržiava, podporuje a uplatňuje zásady týkajúce sa základných práv pri práci vymedzené v základných dohovoroch MOP, konkrétne:

- a) slobodu združovania a účinné uznávanie práva na kolektívne vyjednávanie;
- b) odstránenie všetkých foriem nútenej alebo povinnej práce¹;
- c) účinné zrušenie detskej práce;
- d) odstránenie diskriminácie v súvislosti so zamestnaním a povoláním, ako aj
- e) bezpečné a zdravé pracovné prostredie.

3. Každá zmluvná strana musí naďalej vyvíjať sústavné a vytrvalé úsilie, aby ratifikovala základné dohovory MOP, ak to doteraz neurobila.

4. Zmluvné strany si pravidelne vymieňajú informácie o svojej situácii a pokroku, ktorý dosiahli v súvislosti s ratifikáciou dohovorov alebo protokolov MOP, ktoré MOP označila za aktuálne.

¹ V tejto súvislosti zmluvné strany zdôrazňujú význam ratifikácie Protokolu z roku 2014 k Dohovoru o nútenej alebo povinnej práci, ktorý prijala Generálna konferencia Medzinárodnej organizácie práce na svojom 103. zasadnutí Medzinárodnej organizácie práce 11. júna 2014 v Ženeve.

5. Každá zmluvná strana účinne vykonáva príslušné dohovory MOP, ktoré boli ratifikované partnerským štátom EAC a členskými štátmi Európskej únie.

6. Pripomínajúc Deklaráciu MOP o sociálnej spravodlivosti pre spravodlivú globalizáciu zmluvné strany berú na vedomie, že porušovanie základných zásad a práv pri práci nemožno považovať za legítimnú komparatívnu výhodu ani ho inak využiť ako legítimnú komparatívnu výhodu a že pracovné normy by sa nemali využívať na protekcionistické obchodné účely.

7. Každá zmluvná strana podporuje prostredníctvom svojich právnych predpisov a praxe program dôstojnej práce MOP, ako sa stanovuje v Deklarácii MOP o sociálnej spravodlivosti pre spravodlivú globalizáciu, najmä pokiaľ ide o:

- a) dôstojné pracovné podmienky pre všetkých, okrem iného aj v súvislosti so mzdami a s príjmami, pracovným časom, posilňovaním sociálneho zabezpečenia, ďalšími pracovnými podmienkami a so sociálnou ochranou;
- b) sociálny dialóg o pracovných záležitostiach medzi pracovníkmi a zamestnávateľmi a ich príslušnými organizáciami, ako aj s príslušnými vládnyimi orgánmi.

8. Každá zmluvná strana musí v súlade so svojimi záväzkami v rámci MOP:

- a) prijať a vykonávať opatrenia a politiky týkajúce sa podmienok zamestnávania, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane odškodnenia v prípade pracovného úrazu alebo choroby z povolania;
- b) udržiavať účinný systém inšpekcie práce.

9. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch politik a opatrení v oblasti práce, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach vrátane MOP. Takáto spolupráca sa môže okrem iného vzťahovať na:

- a) vykonávanie základných, prioritných a iných aktuálnych dohovorov MOP;
- b) dôstojnú prácu vrátane prepojení medzi obchodom a plnou a produktívnou zamestnanosťou, prispôsobenie sa trhu práce, základné pracovné normy, dôstojnú prácu v globálnych dodávateľských reťazcoch, sociálnu ochranu a sociálne začlenenie, sociálny dialóg a rodovú rovnosť;
- c) vplyv pracovného práva a pracovných noriem na obchod a investície a vplyv obchodného a investičného práva na prácu.

10. Pri určovaní oblastí spolupráce a pri vykonávaní činností spolupráce zmluvné strany podľa potreby náležite zohľadnia názory zástupcov pracovníkov, zamestnávateľov a organizácií občianskej spoločnosti.

ČLÁNOK 4

Obchod a rodová rovnosť

1. Zmluvné strany uznávajú, že inkluzívne obchodné politiky prispievajú k podpore posilňovania ekonomického postavenia žien a rodovej rovnosti v súlade s cieľom udržateľného rozvoja č. 5 Agendy 2030 a s cieľmi Spoločného vyhlásenia o obchode a posilnení ekonomického postavenia žien prijatého pri príležitosti Konferencie ministrov WTO v Buenos Aires v decembri 2017. Zmluvné strany uznávajú významný prínos žien k hospodárskemu rastu prostredníctvom ich účasti na hospodárskej činnosti vrátane medzinárodného obchodu. Zmluvné strany sa zaväzujú vykonávať ustanovenia tejto dohody takým spôsobom, aby sa podporovala a posilňovala rodová rovnosť.
2. Zmluvné strany sa v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami zameriavajú na posilňovanie svojich obchodných vzťahov a spolupráce takými spôsobmi, aby sa mužom a ženám poskytovali prakticky rovnaké príležitosti a aby sa s nimi rovnako zaobchádzalo pri využívaní výhod vyplývajúcich z ustanovení tejto dohody, a to aj v otázkach zamestnania a povolania.
3. Každá zmluvná strana účinne vykonáva svoje záväzky vyplývajúce z medzinárodných dohovorov riešiacich rodovú rovnosť a práva žien, ku ktorým pristúpila ako zmluvná strana, vrátane Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien prijatého 18. decembra 1979 Valným zhromaždením OSN, pričom berie na vedomie najmä jeho ustanovenia týkajúce sa odstránenia diskriminácie žien v hospodárskom živote a v oblasti zamestnania. V tejto súvislosti zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje príslušné záväzky podľa článku 3 tejto prílohy vrátane záväzkov týkajúcich sa účinného vykonávania dohovorov MOP súvisiacich s rodovou rovnosťou a odstraňovaním diskriminácie v spojitosti so zamestnaním a s povolaním.

4. Každá zmluvná strana sa usiluje zabezpečiť, aby sa v jej príslušných právnych predpisoch a politikách stanovovali a podporovali rovnaké práva, rovnaké zaobchádzanie a rovnaké príležitosti, pokiaľ ide o mužov a ženy. Každá zmluvná strana sa usiluje zlepšiť tieto právne predpisy a politiky bez toho, aby bolo dotknuté právo každej zmluvnej strany stanoviť svoj vlastný rozsah a úroveň ochrany, pokiaľ ide o rovnosť príležitostí pre mužov a ženy. Takéto právne predpisy a politiky musia byť v súlade so záväzkami, ktoré jednotlivé zmluvné strany prijali v súvislosti s dodržiavaním medzinárodne uznávaných noriem a dohôd uvedených v tejto prílohe.

5. Zmluvné strany opätovne potvrdzujú svoje záväzky podľa článku 2 tejto prílohy v súvislosti so svojimi príslušnými právnymi predpismi zameranými na zabezpečenie rodovej rovnosti alebo rovnosti príležitostí pre ženy a mužov.

6. Zmluvné strany spolupracujú podľa potreby na dvojstrannej úrovni alebo na iných príslušných fórach s cieľom posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch politik a opatrení v oblasti rodovej rovnosti vrátane činností, ktoré majú prispieť k zlepšeniu možností a podmienok pre ženy vrátane pracovníčok, obchodníčok a podnikateľiek, aby mali prístup k príležitostiam vytvoreným touto dohodou a mohli ich využívať. Takáto spolupráca môže okrem iného zahŕňať výmenu informácií a najlepších postupov v súvislosti so zberom údajov rozčlenených podľa pohlavia a rodovou analýzou obchodných politik.

7. Zmluvné strany sa zhodli, že je dôležité, aby sa v súlade s ich vnútroštátnymi postupmi sledoval a hodnotil vplyv vykonávania tejto dohody na rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí, ktoré sa poskytujú ženám v súvislosti s obchodom.

ČLÁNOK 5

Mnohostranná environmentálna správa a mnohostranné environmentálne dohody

1. Zmluvné strany uznávajú význam medzinárodnej environmentálnej správy, a najmä úlohu Environmentálneho zhromaždenia (UNEA) Programu OSN pre životné prostredie (UNEP), ako aj význam mnohostranných environmentálnych dohôd, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na globálne alebo regionálne environmentálne výzvy, a zdôrazňujú potrebu posilniť vzájomné podporovanie medzi obchodnými a environmentálnymi politikami, pravidlami a opatreniami.
2. Vzhľadom na odsek 1 musí každá zmluvná strana účinne vykonávať mnohostranné environmentálne dohody, protokoly a zmeny, ktoré ratifikovala.
3. Zmluvné strany si pravidelne vymieňajú informácie o stave ratifikácie mnohostranných environmentálnych dohôd vrátane ich protokolov a ich zmien.
4. Zmluvné strany potvrdzujú právo každej zmluvnej strany prijať alebo zachovať opatrenia na podporu cieľov mnohostranných environmentálnych dohôd, ktorých je zmluvnou stranou. Zmluvné strany pripomínajú, že opatrenia prijaté alebo presadzované na účely vykonávania takýchto mnohostranných environmentálnych dohôd možno odôvodniť podľa časti VIII tejto dohody.
5. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch environmentálnych politík a opatrení, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach vrátane politického fóra OSN na vysokej úrovni pre udržateľný rozvoj, UNEP, UNEA, mnohostranných environmentálnych dohôd a WTO. Takáto spolupráca môže okrem iného zahŕňať:

- a) politiky a opatrenia presadzujúce vzájomné podporovanie medzi obchodom a životným prostredím vrátane:
- výmeny informácií o politikách a postupoch a podpory iniciatív podporujúcich prechod na obehové hospodárstvo,
 - podpory iniciatív v oblasti udržateľnej výroby a spotreby, ekologického rastu a znižovania znečistenia,
 - výmeny informácií o politikách a postupoch a podpory spoločných pozícií v rámci mnohostranných environmentálnych dohôd;
- b) iniciatívy na podporu obchodu a investícií do environmentálneho tovaru a služieb, a to aj prostredníctvom riešenia súvisiacich colných a necolných prekážok;
- c) vplyv environmentálneho práva a environmentálnych noriem na obchod a investície alebo vplyv obchodného a investičného práva na životné prostredie;
- d) ďalšie obchodné aspekty mnohostranných environmentálnych dohôd vrátane ich protokolov, zmien a vykonávania.

6. Zmluvné strany podľa potreby náležite zohľadnia názory alebo podnety príslušnej verejnosti a zainteresovaných strán na účely vymedzenia a vykonávania svojich činností v oblasti spolupráce, a podľa potreby môžu tieto zainteresované strany zapojiť aj do ďalšej fázy týchto činností.

ČLÁNOK 6

Obchod a zmena klímy

1. Zmluvné strany uznávajú význam prijatia naliehavých opatrení na boj proti zmene klímy a jej vplyvom, ako aj úlohu obchodu pri plnení tohto cieľa v súlade s Rámcovým dohovorom Organizácie Spojených národov o zmene klímy podpísaným v New Yorku 9. mája 1992 (UNFCCC), Parížskou dohodou podľa UNFCCC podpísanou v Paríži 12. decembra 2015 (Parížska dohoda) a s ďalšími mnohostrannými environmentálnymi dohodami a mnohostrannými nástrojmi v oblasti zmeny klímy.
2. Vzhľadom na odsek 1 každá zmluvná strana účinne vykonáva UNFCCC a Parížsku dohodu.
3. Záväzok účinne vykonávať Parížsku dohodu podľa odseku 2 zahŕňa povinnosť zdržať sa akéhokoľvek konania alebo opomenutia, ktoré podstatne narúša predmet a účel Parížskej dohody.
4. Zmluvná strana môže v prípade porušenia povinnosti uvedenej v odseku 3 prijať vhodné opatrenia v súvislosti s touto dohodou. Vhodné opatrenia sa prijímajú v súlade s postupom stanoveným v článku 96 dohody z Cotonou alebo v zodpovedajúcich ustanoveniach dohody, ktorá ju nahradí, ako sa stanovuje v článku 136.3 tejto dohody.

5. Vzhľadom na odsek 1 každá zmluvná strana:

- a) presadzuje vzájomné podporovanie medzi politikami a opatreniami v oblasti obchodu a klímy, a tým prispieva k prechodu na *nízkoemisné hospodárstvo*, na hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje a obehové hospodárstvo, ako aj k rozvoju odolnému proti zmene klímy;
- b) uľahčuje odstraňovanie prekážok brániacich obchodu s tovarom a so službami, ktoré majú osobitný význam z hľadiska zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, ako sú energie z obnoviteľných zdrojov a energeticky účinné výrobky a služby, ako aj odstraňovanie prekážok brániacich investíciám do takéhoto tovaru a služieb.

6. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch politik a opatrení v oblasti zmeny klímy, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach, a to aj na základe UNFCCC, Parížskej dohody, Montrealského protokolu o látkach, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu, uzavretého v Montreale 16. septembra 1987 (Montrealský protokol) a vo WTO a v Medzinárodnej námornej organizácii (IMO). Takáto spolupráca môže okrem iného zahŕňať:

- a) politický dialóg a spoluprácu v súvislosti s vykonávaním Parížskej dohody, napríklad pokiaľ ide o prostriedky na podporu odolnosti proti zmene klímy, energie z obnoviteľných zdrojov, nízkouhlíkových technológií, energetickej efektívnosti, prípravy a prijatia opatrení na stanovovanie cien uhlíka vrátane systémov obchodovania s emisiami, udržateľnej dopravy, rozvoja udržateľnej infraštruktúry odolnej proti zmene klímy a monitorovania emisií;
- b) podporu rozvoja a prijímania ambiciózných a účinných opatrení na zníženie emisií skleníkových plynov zo strany IMO, ktoré majú vykonávať lode zapojené do medzinárodného obchodu;

- c) podporu ambiciózneho postupného vyrad'ovania látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu a postupného vyrad'ovania fluórovaných uhl'ovodíkov podľa Montrealského protokolu prostredníctvom opatrení na kontrolu ich výroby, spotreby a obchodu s nimi, zavedenia alternatív šetrných k životnému prostrediu k látkam poškodzujúcim ozónovú vrstvu a k fluórovaným uhl'ovodíkom; aktualizácie bezpečnostných a iných relevantných noriem a takisto prostredníctvom boja proti nedovolenému obchodovaniu s látkami, ktoré reguluje Montrealský protokol.

ČLÁNOK 7

Obchod a biologická diverzita

1. Zmluvné strany uznávajú význam zachovania a udržateľného využívania biologickej diverzity a úlohu obchodu pri dosahovaní týchto cieľov v súlade s príslušnými mnohostrannými environmentálnymi dohodami, ku ktorým pristúpili ako zmluvné strany, vrátane Dohovoru o biologickej diverzite (CDB) podpísaného v Riu de Janeiro 5. júna 1992 a protokolov k nemu, Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) podpísaného vo Washingtone D.C. 3. marca 1973 a rozhodnutí prijatých na ich základe.
2. Vzhľadom na odsek 1 každá zmluvná strana:
 - a) vykonáva účinné opatrenia na boj proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi, a to prípadne aj vo vzťahu k tretím krajinám;

- b) podporuje dlhodobú ochranu a udržateľné využívanie druhov zo zoznamu dohovoru CITES, ako aj zaradenie živočíšnych a rastlinných druhov do dodatkov k dohovoru CITES v prípadoch, keď sa stav ochrany daného druhu považuje za ohrozený z dôvodu medzinárodného obchodu, a vykonáva pravidelné preskúmania, ktoré môžu viesť k odporúčaniam zmeniť dodatky k dohovoru CITES s cieľom zabezpečiť, aby náležite odrážali potreby ochrany druhov, ktoré sú ohrozené medzinárodným obchodom;
- c) podporuje obchod s výrobkami pochádzajúcimi z udržateľného využívania biologických zdrojov s cieľom prispieť k zachovaniu biodiverzity;
- d) podporuje spravodlivé a rovnocenné spoločné využívanie prínosov vyplývajúcich z používania genetických zdrojov a poznatkov pôvodného obyvateľstva súvisiacich s genetickými zdrojmi v súlade s Nagojským protokolom k CBD podpísaným v Nagoji 29. októbra 2010 (Nagojský protokol);
- e) prijme opatrenia na zachovanie biologickej diverzity, ak je vystavená tlakom spojeným s obchodom a investíciami, najmä s cieľom zabrániť šíreniu zoonózy a invázných nepôvodných druhov.

3. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch politik a opatrení v oblasti biodiverzity, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach, a to aj na základe CBD a CITES. Takáto spolupráca môže okrem iného zahŕňať:

- a) iniciatívy a osvedčené postupy týkajúce sa obchodu s výrobkami a so službami pochádzajúcimi z udržateľného využívania biologických zdrojov s cieľom zachovať biologickú diverzitu;

- b) zodpovedný obchod, ako aj ochranu a udržateľné využívanie biologickej diverzity vrátane rozvoja a uplatňovania metód účtovania prírodného kapitálu a ekosystémov, oceňovania ekosystémov a ich služieb a súvisiacich hospodárskych nástrojov a začleňovania biodiverzity do obchodu a obchodných procesov;
- c) boj proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi, a to aj prostredníctvom iniciatív na zníženie dopytu po nezákonných produktoch z voľne žijúcich druhov a iniciatív na zlepšenie výmeny informácií a spolupráce, presadzovania práva, dobrovoľného transferu technológií, výmenných programov a budovania kapacít;
- d) prístup ku genetickým zdrojom, ako aj spravodlivé a rovnocenné spoločné využívanie prínosov vyplývajúcich z ich používania v súlade s Nagojským protokolom.

ČLÁNOK 8

Obchod a lesy

1. Zmluvné strany uznávajú význam ochrany a udržateľného obhospodarovania lesov z hľadiska poskytovania environmentálnych funkcií a hospodárskych a sociálnych príležitostí pre súčasné a budúce generácie a úlohu obchodu pri plnení tohto cieľa.
2. Vzhľadom na odsek 1 každá zmluvná strana:
 - a) vykonáva opatrenia na boj proti nezákonnej ťažbe dreva a súvisiacemu obchodu, a to aj vo vzťahu k tretím krajinám, a podporuje obchod s legálne vyťaženými lesnými produktmi;

- b) podporuje ochranu a udržateľné obhospodarovanie lesov, ako aj obchod s drevom a výrobkami z dreva, ktoré bolo vytŕažené v súlade s právnymi predpismi krajiny, kde bolo vytŕažené, a ktoré pochádza z udržateľne obhospodarovaných lesov;
- c) si vymieňa informácie s druhou zmluvnou stranou o obchodných iniciatívach týkajúcich sa udržateľného obhospodarovania lesov, ochrany lesov, správy lesov, iniciatívach zameraných na boj proti nezákonnej ťažbe dreva a iných relevantných politikách spoločného záujmu a spolupracuje s cieľom maximalizovať vzájomné podporovanie medzi príslušnými politikami spoločného záujmu a ich vplyv.

3. Keďže zmluvné strany uznávajú, že odlesňovanie je hlavným dôvodom globálneho otepľovania a straty biodiverzity, vymieňajú si poznatky a skúsenosti, pokiaľ ide o spôsoby, ako podporovať spotrebu výrobkov z dodávateľských reťazcov, ktoré neprispievajú k odlesňovaniu, ako aj obchodovanie s takými výrobkami, a zároveň minimalizovať riziko, že budú na trh uvedené výrobky spojené s odlesňovaním alebo degradáciou lesov.

4. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch udržateľného obhospodarovania lesov, zlepšovať ochranu lesov, minimalizovať všetky formy odlesňovania a degradácie lesov, zlepšovať výsledovateľnosť a spracovateľský reťazec lesných produktov, podporovať iniciatívy na zlepšenie výmeny informácií, bojovať proti nezákonnej ťažbe dreva a posilňovať úlohu lesov pri zmierňovaní zmeny klímy v boji proti strate biodiverzity a v obehovom hospodárstve a biohospodárstve, a to podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach.

ČLÁNOK 9

Obchod a udržateľné riadenie morských biologických zdrojov a akvakultúry

1. Zmluvné strany uznávajú význam zachovania a udržateľného riadenia morských biologických zdrojov a morských ekosystémov, ako aj podpory zodpovednej a udržateľnej akvakultúry a úlohu obchodu pri plnení týchto cieľov.
2. Zmluvné strany uznávajú, že nezákonný, nenahlásený a neregulovaný (NNN) rybolov ohrozuje udržateľnú ochranu populácií rýb a hospodárenie s nimi a že má negatívny vplyv na živobytie rybárskych komunít a komunít, ktoré obchodujú s rybami a produktmi rybolovu. Preto treba prijať opatrenia na boj proti NNN rybolovu a na jeho ukončenie, ako aj opatrenia na riešenie problémov nadmerného lovu a neudržateľného využívania rybolovných zdrojov.
3. Vzhľadom na odseky 1 a 2 každá zmluvná strana:
 - a) vykonáva dlhodobé ochranné a riadiace opatrenia na zabezpečenie udržateľného využívania živých morských zdrojov, ako sa stanovuje v Dohode o uplatňovaní ustanovení Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve z 10. decembra 1982 o ochrane a využívaní transzonálnych populácií rýb a populácií rýb migrujúcich na veľké vzdialenosti (dohoda OSN o populáciách rýb), prijatej v New Yorku 4. augusta 1995, a v Dohode o podporovaní dodržiavania medzinárodných ochranných a riadiacich opatrení rybárskymi plavidlami na širom mori, ktorú prijala Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) v Ríme 24. novembra 1993 (dohoda o dodržiavaní opatrení), a v Dohode o opatreniach prístavných štátov zameraných na prevenciu a odrádzanie od nezákonného, nenahláseného a neregulovaného rybolovu a na jeho odstránenie (dohoda PSMA), ktorú prijala organizácia FAO v Ríme 22. novembra 2009;

- b) koná v súlade so zásadami dohovoru UNCLOS, dohody OSN o populáciách rýb, dohody o dodržiavaní opatrení, Kódexu správania pre zodpovedný rybolov, ktorý prijala organizácia FAO rezolúciou č. 4/95 z 31. októbra 1995, a dohody PSMA a podľa potreby sa zúčastňuje na iniciatívach FAO týkajúcej sa globálneho registra rybárskych plavidiel, chladiacich prepravných plavidiel a zásobovacích plavidiel;
- c) aktívne sa zúčastňuje na práci regionálnych organizácií pre riadenie rybárstva (RFMO), ktorých je členom, pozorovateľom alebo spolupracujúcou nezmluvnou stranou, s cieľom dosiahnuť dobrú správu rybolovných zdrojov a udržateľné rybárstvo, napríklad prostredníctvom podpory vedeckého výskumu a prijatia ochranných a riadiacich opatrení založených na najlepších dostupných vedeckých dôkazoch, posilnením mechanizmov dodržiavania predpisov, vykonávaním pravidelných preskúmaní výkonnosti a zavedením účinnej kontroly, monitorovania a presadzovania opatrení RFMO v oblasti riadenia, a v náležitých prípadoch prijímaním a zavádzaním systémov dokumentácie úlovkov alebo systémov osvedčovania úlovkov a opatrení prístavných štátov;
- d) vykonáva účinné opatrenia na boj proti NNN rybolovu vrátane opatrení na vylúčenie produktov NNN z obchodných tokov a spolupracuje na uľahčovaní výmeny informácií s cieľom zabezpečiť presadzovanie výsledovateľnosti;
- e) podporuje rozvoj udržateľnej a zodpovednej akvakultúry s prihliadnutím na jej hospodárske, sociálne a environmentálne aspekty, a to aj pokiaľ ide o plnenie cieľov a dodržiavanie zásad obsiahnutých v Kódexe správania pre zodpovedný rybolov organizácie FAO;

- f) podporuje dlhodobú ochranu a udržateľné využívanie druhov uvedených v zozname dohovoru CITES a zaradenie vodných živočíšnych a rastlinných druhov do dodatkov k dohovoru CITES, ak sa stav ochrany týchto druhov považuje za rizikový z dôvodu medzinárodného obchodu;
- g) dodržiava Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov podpísaný 23. júna 1979 v Bonne (Bonnský dohovor)^a nástroje podľa uvedeného dohovoru na udržateľnú ochranu sťahovavých druhov, riadenie vedľajších úlovkov a údaje o vylodení;

4. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu a vzájomný prospech v obchodných aspektoch politik a opatrení v oblasti rybárstva a akvakultúry, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach, a to aj v rámci WTO, organizácií RFMO, FAO a na základe iných mnohostranných nástrojov v tejto oblasti, s cieľom podporovať udržateľné rybolovné postupy a udržateľnú akvakultúru, ako aj obchod s rybami a morskými plodmi pochádzajúcimi z udržateľne riadeného rybárstva a akvakultúry. Zmluvné strany úzko spolupracujú a urýchľujú svoje úsilie o dosiahnutie cieľa OSN v oblasti udržateľného rozvoja č. 14 (život pod vodou), ktorého cieľom je chrániť a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje na účely udržateľného rozvoja, a to aj prostredníctvom prevencie a výrazného zníženia každej formy znečisťovania morí, najmä z činností na pevnine vrátane morského odpadu a znečistenia živinami, a prostredníctvom začleňovania ochrany morských ekosystémov do politik udržateľného modrého hospodárstva.

ČLÁNOK 10

Obchod a investície podporujúce udržateľný rozvoj

1. Zmluvné strany uznávajú, že obchod s tovarom a so službami, ktoré súvisia s ochranou životného prostredia alebo prispievajú k zlepšeniu sociálnych podmienok, ako aj investície do takéhoto tovaru a služieb a podpora využívania systémov udržateľnosti alebo iných dobrovoľných iniciatív môžu zmysluplne prispieť k udržateľnému rozvoju.
2. Na tento účel zmluvné strany odstránia clá na environmentálny tovar s pôvodom v druhej zmluvnej strane podľa článkov 10 a 11 tejto dohody.
3. Zmluvné strany sa okrem toho zaviazali dokončiť rokovania o environmentálnych službách a výrobných činnostiach podľa článku 3 tejto dohody.
4. So zreteľom na odsek 1 každá zmluvná strana podporuje a uľahčuje obchod a investície, pokiaľ ide o:
 - a) environmentálny tovar a služby;
 - b) tovar, ktorý prispieva k zlepšeniu sociálnych podmienok, ako aj
 - c) tovar podliehajúci transparentným, vecným a nezávädzajúcim systémom zabezpečenia udržateľnosti, ako sú systémy spravodlivého a etického obchodu a environmentálne značky.

5. Podporovanie a uľahčovanie obchodu a investícií podľa odseku 4 môže zahŕňať:
- a) opatrenia na zvyšovanie informovanosti a informačné a vzdelávacie kampane pre verejnosť;
 - b) prijatie politických rámcov prispievajúcich k zavádzaniu najlepších dostupných technológií;
 - c) podporovanie využívania transparentných, vecných a nezavádzajúcich systémov udržateľnosti, najmä v prípade MSP;
 - d) riešenie súvisiacich necolných prekážok, ako aj
 - e) odkaz na príslušné medzinárodné normy, ako sú dohovory a usmernenia MOP alebo mnohostranné environmentálne dohody, ktoré pravidelne aktualizujú príslušné orgány.
6. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch záležitostí, ktoré sú predmetom tohto článku, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, regionálnej úrovni a na medzinárodných a viacstranných fórach, a to okrem iného aj prostredníctvom výmeny informácií, najlepších postupov a osvetových iniciatív.

ČLÁNOK 11

Obchod a zodpovedné obchodné správanie a riadenie dodávateľského reťazca

1. Zmluvné strany uznávajú význam zodpovedného obchodného správania a postupov sociálnej zodpovednosti podnikov vrátane zodpovedného riadenia dodávateľského reťazca a úlohu obchodu pri dosahovaní tohto cieľa.
2. Vzhľadom na odsek 1 každá zmluvná strana:
 - a) podporuje zodpovedné obchodné správanie a sociálnu zodpovednosť podnikov vrátane zodpovedného riadenia dodávateľského reťazca vytváraním podporných politických rámcov, ktoré podnecujú podniky, aby zavádzali príslušné postupy;
 - b) podporuje dodržiavanie, vykonávanie a šírenie príslušných medzinárodných nástrojov, ako aj prijímanie súvisiacich nadväzných opatrení, ako sú Smernice Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) pre nadnárodné spoločnosti, Tripartitná deklarácia o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky, ktorú prijala MOP v Ženeve v novembri 1977 (Tripartitná deklarácia MOP o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky), globálny pakt OSN a hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv schválené Radou pre ľudské práva v rezolúcii č. 17/4 zo 16. júna 2011.

3. Zmluvné strany uznávajú užitočnosť medzinárodných odvetvových usmernení v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov, resp. zodpovedného obchodného správania, a v tejto súvislosti podporujú spoločnú prácu. Pokiaľ ide o príslušné medzinárodne uznávané usmernenia OECD o náležitej starostlivosti pre zodpovedné dodávateľské reťazce nerastných surovín z oblastí zasiahnutých konfliktom a vysokorizikových oblastí a ich dodatky, zmluvné strany vykonávajú aj opatrenia na podporu zavádzania takýchto usmernení. Zmluvné strany ako členovia Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť vo FAO takisto podporujú informovanosť o zásadách zodpovedného investovania do poľnohospodárstva a potravinových systémov a o Dobrovoľných usmerneniach pre zodpovednú správu držby pôdy, rybolovných zdrojov a lesov v kontexte národnej potravinovej bezpečnosti.

4. Zmluvné strany sa spoločne snažia posilniť svoju spoluprácu na obchodných aspektoch záležitostí, ktoré sú predmetom tohto článku, podľa potreby na dvojstrannej úrovni, na regionálnej úrovni a na medzinárodných fórach, a to okrem iného aj prostredníctvom výmeny informácií, najlepších postupov a osvetových iniciatív.

ČLÁNOK 12

Vedecké a technické informácie

1. Pri stanovovaní alebo vykonávaní opatrení zameraných na ochranu životného prostredia alebo pracovných podmienok, ktoré môžu mať vplyv na obchod alebo investície, zohľadní každá zmluvná strana dostupné vedecké a technické informácie a príslušné medzinárodné normy, usmernenia alebo odporúčania.

2. V prípade nedostatku úplnej vedeckej istoty a existencie hrozieb vážnej alebo nezvratnej škody na životnom prostredí či rizika pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci môže zmluvná strana prijať opatrenia založené na zásade predbežnej opatrnosti, aby predišla vzniku takejto škody.

ČLÁNOK 13

Transparentnosť

1. S cieľom zabezpečiť informovanosť a poskytnúť zainteresovaným osobám a zainteresovaným stranám primerané príležitosti na predkladanie stanovísk každá zmluvná strana vypracuje, prijme a transparentným spôsobom vykoná:
 - a) opatrenia zamerané na ochranu životného prostredia alebo pracovných podmienok, ktoré môžu ovplyvniť obchod alebo investície, alebo
 - b) opatrenia v oblasti obchodu alebo investícií, ktoré môžu mať vplyv na ochranu životného prostredia alebo pracovných podmienok.
2. Každá zmluvná strana náležite zváži oznámenia a stanoviská verejnosti k záležitostiam súvisiacim s touto prílohou. V prípade potreby môže o takýchto oznámeniach a stanoviskách informovať domáce poradné skupiny zriadené podľa článku 15 tejto prílohy, ako aj kontaktné miesto druhej zmluvnej strany zriadené v súlade s článkom 14 ods. 5.

ČLÁNOK 14

Osobitný výbor pre obchod a udržateľný rozvoj a kontaktné miesta

1. Zmluvné strany týmto zriaďujú Osobitný výbor pre obchod a udržateľný rozvoj (ďalej len „Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj“), ktorý sa riadi časťou VI tejto dohody a ktorý:
 - a) zasadá raz ročne alebo bez zbytočného odkladu na žiadosť jednej zo zmluvných strán;

- b) má za spolupredsedom zástupcov zmluvných strán na príslušnej úrovni a
- c) podáva správy Rade pre DHP.

2. Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj:

- a) uľahčuje, sleduje a preskúmava vykonávania tejto prílohy;
- b) vykonáva svoje úlohy uvedené v článku 18 tejto prílohy;
- c) prispieva k práci Výboru vysokých úradníkov v záležitostiach, na ktoré sa vzťahuje táto príloha, a to aj pokiaľ ide o témy na diskusiu s Poradným výborom DHP uvedeným v článku 108 tejto dohody;
- d) posudzuje všetky ostatné záležitosti týkajúce sa tejto prílohy, na ktorých sa zmluvné strany môžu prípadne dohodnúť.

3. Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj si môže stanoviť vlastný rokovací poriadok; v prípade, že stanovený nie je, uplatňuje sa *mutatis mutandis* rokovací poriadok Výboru vysokých úradníkov.

4. Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj po každom svojom zasadnutí uverejní správu.

5. Po nadobudnutí platnosti tejto dohody každá zmluvná strana určí kontaktné miesto v rámci svojich orgánov verejnej správy s cieľom uľahčiť komunikáciu a koordináciu medzi zmluvnými stranami vo všetkých záležitostiach súvisiacich s vykonávaním tejto prílohy. Každá zmluvná strana oznámi druhej zmluvnej strane kontaktné údaje svojho kontaktného miesta. Zmluvné strany si navzájom bezodkladne oznamujú každú zmenu týchto kontaktných údajov.

ČLÁNOK 15

Domáce poradné skupiny

1. Každá zmluvná strana do jedného roku od nadobudnutia platnosti tejto dohody vytvorí novú domácu poradnú skupinu alebo poverí existujúcu domácu poradnú skupinu. Domáca poradná skupina bude príslušnej zmluvnej strane radiť v záležitostiach, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda. V skupine budú vyvážené zastúpené nezávislé organizácie občianskej spoločnosti vrátane mimovládnych organizácií, podnikateľských a zamestnávateľských organizácií a odborových zväzov, ktoré sa aktívne venujú záležitostiam týkajúcim sa hospodárstva, udržateľného rozvoja, sociálnych vecí, ľudských práv, životného prostredia a iných oblastí. Domáca poradná skupina sa môže zvoliť v rôznych zloženiach, aby rokovala o vykonávaní rôznych častí a ustanovení tejto dohody.
2. Každá zmluvná strana má spoločné zasadnutie so svojou domácou poradnou skupinou aspoň raz ročne. Každá zmluvná strana zváži názory alebo odporúčania predložené jej domácou poradnou skupinou k vykonávaniu tejto dohody.
3. S cieľom podporiť informovanosť verejnosti o domácich poradných skupinách každá zmluvná strana zverejní zoznam organizácií, ktoré sa zúčastňujú na jej domácej poradnej skupine, ako aj kontaktné miesto pre túto skupinu.
4. Zmluvné strany podporujú interakciu medzi svojimi príslušnými domácimi poradnými skupinami vrátane ich účasti v Poradnom výbore DHP zriadenom podľa článku 108 tejto dohody.

ČLÁNOK 16

Predchádzanie sporom a ich urovnávanie

1. Zmluvné strany vyvinú maximálne úsilie prostredníctvom dialógu, konzultácií, výmeny informácií a spolupráce na riešenie akýchkoľvek nezhôd pri uplatňovaní tejto prílohy.
2. V prípade nezhody medzi zmluvnými stranami, pokiaľ ide o uplatňovanie tejto prílohy, zmluvné strany využijú výlučne postupy riešenia sporov uvedené v článkoch 17 a 18 tejto prílohy.

ČLÁNOK 17

Konzultácie a mediácia

1. Pokiaľ nie je v tomto článku stanovené inak, uplatňujú sa články 110 a 111 tejto dohody.
2. Konzultácie sa uskutočnia do dvadsiatich (20) dní odo dňa doručenia žiadosti zmluvnej strane, voči ktorej sťažnosť smeruje, a považujú sa za ukončené do deväťdesiatich (90) dní od uvedeného dátumu doručenia, pokiaľ sa zmluvné strany nedohodnú na pokračovaní v konzultáciách.

3. Ak sú predmetom konzultácií ustanovenia, ktoré sa týkajú mnohostranných dohôd alebo nástrojov uvedených v tejto prílohe, zmluvné strany zohľadnia informácie Medzinárodnej organizácie práce (MOP) alebo od príslušných organizácií alebo orgánov zriadených podľa mnohostranných environmentálnych dohôd s cieľom podporiť koherentnosť medzi prácou zmluvných strán a prácou týchto organizácií alebo orgánov. V prípade potreby zmluvné strany požiadajú o radu takéto organizácie alebo orgány, alebo iného experta alebo orgán, ktorý považujú za vhodný. Každá zmluvná strana môže v prípade potreby požiadať o stanoviská aj domáce poradné skupiny zriadené podľa článku 15 tejto prílohy alebo o akékoľvek iné odborné poradenstvo.

4. Každé riešenie, ku ktorému zmluvné strany dospejú, sa zverejní.

ČLÁNOK 18

Urovnávanie sporov

1. Pokiaľ nie je v tomto článku stanovené inak, uplatňujú sa články 112 až 115, článok 116 ods. 1, 3, 4 a 5, články 119 až 124, článok 125 ods. 2 a 3 a články 126 a 127 tejto dohody.

2. Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj zriadený podľa článku 14 tejto prílohy najneskôr do šiestich (6) mesiacov po nadobudnutí platnosti tejto dohody vypracuje zoznam najmenej pätnástich (15) osôb, ktoré sú ochotné a schopné zastávať funkciu rozhodcov v sporoch podľa tejto prílohy. Zoznam pozostáva z troch čiastkových zoznamov: jeden čiastkový zoznam rozhodcov za každú zmluvnú stranu a jeden čiastkový zoznam osôb, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi žiadnej zo zmluvných strán a budú plniť funkciu predsedu rozhodcovského súdu. Každý čiastkový zoznam obsahuje najmenej päť (5) osôb. Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj zabezpečí, aby bol zoznam vždy udržiavaný na tejto úrovni v súlade s rokovacím poriadkom.

3. Rozhodcovia majú osobitné vedomosti alebo odborné znalosti v oblasti pracovného alebo environmentálneho práva, v otázkach upravených v tejto prílohe alebo v oblasti riešenia sporov vyplývajúcich z medzinárodných dohôd. Sú nezávislí, vykonávajú túto funkciu osobne, neprijímajú pokyny od žiadnej organizácie alebo vlády, ani nie sú spojení s vládou žiadnej zmluvnej strany a konajú v súlade s kódexom správania, ktorý tvorí prílohu k rokovaciemu poriadku, ktorý prijme Rada pre DHP do šiestich (6) mesiacov od nadobudnutia platnosti tejto dohody podľa článku 125 ods. 4.

4. Ak je rozhodcovský súd zložený v súlade s postupom stanoveným v článku 113 tejto dohody, rozhodcovia sa vyberú spomedzi príslušných osôb na čiastkových zoznamoch uvedených v odseku 2.

5. Pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa dodržiavania mnohostranných dohôd a nástrojov uvedených v tejto prílohe, informácie alebo znalecké posudky požadované rozhodcovským súdom podľa článku 121 by mali zahŕňať informácie a poradenstvo od MOP alebo príslušných orgánov či organizácií zriadených na základe mnohostranných environmentálnych dohôd.

6. Zmluvná strana, voči ktorej sťažnosť smeruje, najneskôr do 21 dní od doručenia rozhodnutia rozhodcovského súdu informuje svoju domácu poradnú skupinu zriadenú podľa článku 15 tejto prílohy o opatreniach na zabezpečenie súladu, ktoré prijala alebo plánuje prijať podľa článku 115 ods. 4 tejto dohody.

7. Výbor pre obchod a udržateľný rozvoj monitoruje vykonávanie opatrení na zabezpečenie súladu. Domáce poradné skupiny môžu v tejto súvislosti predložiť Výboru pre obchod a udržateľný rozvoj pripomienky.